

towarzyszyła również zorganizowana w ten sam dzień o godzinie 18.00 w księgarni „Pod Globusem” prezentacja książki *Kalejdoskop Kresowy* z udziałem jej autora prof. dr. hab. Włodzimierza Mędrzeckiego. Spotkanie prowadzili dr hab. Janusz Mierzwa oraz Andrzej Brzeziecki – redaktor naczelny dwumiesięcznika „Nowa Europa Wschodnia”. Integralną częścią spotkania była też merytoryczna dyskusja, w której udział wzięło kilku z ponad czterdziestu słuchaczy.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem. Należy wyrazić uznanie dla organizatorów ze względu na wysoki poziom merytoryczny uzyskany dzięki udziałowi wybitnych naukowców z całego kraju. Ponadto, wedle zapowiedzi, w 2020 r. ma ukazać się publikacja pokonferencyjna w postaci tomu „Prac Historycznych”.

MATEUSZ RADOMSKI
UNIwersytet Jagielloński
mateusz@radomscy.com

Sprawozdanie z IV Ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Polska niepodległość – droga do wolności”, Lublin 30 listopada 2018 r.

Organizatorem IV ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Polska niepodległość – droga do wolności”, która została zrealizowana w ramach obchodów stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości, była Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL. Patronat honorowy nad wspomnianym wydarzeniem objęli: Marszałek Województwa Lubelskiego – Sławomir Sosnowski, Prezydent miasta Lublina – dr Krzysztof Żuk, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Muzeum Niepodległości oraz Instytut Pamięi Narodowej. Patronat medialny sprawowały natomiast: czasopismo historyczne „Mówią wieki” i Polskie Radio Lublin.

W skład Komitetu Naukowego konferencji wchodził: prof. dr hab. Ewa Maj (UMCS), prof. dr hab. Małgorzata Willaume (UMCS), dr hab. Ewa Ziółek (KUL), dr Grzegorz Krzywiec (IH PAN), dr Dorota Litwin-Lewandowska (UMCS) oraz dr Jolanta Załączny (Muzeum Niepodległości w Warszawie). Komitet Organizacyjny

składał się zaś z następujących osób: Eweliny Chodźko (Fundacja TYGIEL), Kleopatry Kharouf (UMCS), Kamila Maciąga (Fundacja TYGIEL), Moniki Maciąg (Fundacja TYGIEL), Aleksandry Surmy (UMCS), Marcina Szklarczyka (Fundacja TYGIEL), Pauliny Szymczyk (Fundacja TYGIEL), Macieja Wodzińskiego (UMCS) oraz Barbary Wrzyszc (Fundacja TYGIEL).

Celami konferencji było przede wszystkim uczczenie setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz przypomnienie licznych problemów, z jakimi się wówczas borykano. Ponadto Organizatorom zależało na ukazaniu sposobu, w jaki odzyskana wolność była postrzegana w literaturze, prasie czy publicystyce.

Zgromadzonych uczestników konferencji i zaproszonych gości powitała prof. dr hab. Ewa Maj z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, która podkreśliła ważność upamiętniania tak doniosłej i wielkiej dla Polski chwili dziejowej, jaką było odzyskanie niepodległości. Następnie zaprezentowała swój wykład zatytułowany „Obywatelka Rzeczypospolitej Polskiej: strategie niepodległościowe w prasie dla kobiet”. W wystąpieniu został przywołany dekret z 28 listopada 1918 r., na mocy którego kobiety w Polsce uzyskały prawa wyborcze, co pozwoliło im na czynny i bierny udział w głosowaniu do Sejmu Ustawodawczego. Prelegentka podkreśliła również, że dokument ten otworzył kobietom drogę do czynnego udziału w życiu politycznym kraju, dał możliwość wpływania na decyzje dotyczące polskiego rządu. Zanim jednak do tego doszło, kobiece środowiska na łamach prasy uzasadniały powody ubiegania się o równouprawnienie. Sformułowano wówczas liczne koncepcje niepodległościowe, m.in.: strategię zadomowienia, pozwalającą na dokumentowanie wpływu czynnika kobiecego na prace państwowo-twórcze, oraz strategię współobecności, polegającą na integrowaniu kobiet wokół paradygmatu niepodległości, gwarantującej równość we wszystkich sferach życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego.

Pierwsza część konferencji dotyczyła zagadnień z zakresu prawa konstytucyjnego. Zamierzeniem prelegentów było pokazanie, jakim wyzwaniem w odrodzonej Polsce była kwestia ustawodawstwa. Jako pierwszy problematykę tę poruszył Michał Przygodzki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w wystąpieniu pt. „Konstytucja marcowa jako podstawa demokratyzmu odrodzonej Rzeczypospolitej”. Referent pokrótce zarysował istotę i znaczenie analizowanej konstytucji uchwalonej 17 marca 1921 r. i będącej pierwszym tego typu aktem normatywnym przyjętym w Drugiej Rzeczypospolitej. Tym bardziej, że pozostawała ona w zgodzie z panującymi wówczas w innych państwach europejskich tendencjami ustrojowymi. Kolejne wystąpienie zaprezentował Rafał Świergiel – również z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Referat poświęcony został analizie prawnohistorycznej Konstytucji kwietniowej, podpisanej przez prezydenta Ignacego Mościckiego 23 kwietnia 1935 r. Dokument ten wprowadzał model rządów z wyraźną dominacją głowy państwa, co stanowiło wyraźne odejście (w przekonaniu prelegenta – „pogwałcenie”) od trójpodziału władzy usankcjonowanego zapisami Konstytucji marcowej. Niezwykle istotny był zapis artykułu 13, w którym Prezydentowi RP nadano uprawnienia osobiste, tzw. prerogatyw, wśród których znajdowały się m.in.: prawo wskazania następcy czy powoływania i odwoływania Prezesa Rady Ministrów (premiera). Wystąpienie zamykające część prawniczą nosiło tytuł „Niepodległość prawa. Prace Komisji Kodyfikacyjnej w II

RP (1919–1939)” i zostało przedstawione przez Ilonę Rębisz z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prelegentka ukazała specyfikę ziem polskich po odzyskaniu niepodległości, na których obowiązywało prawo: rosyjskie, austriackie, niemieckie oraz węgierskie, a w zakresie prawa cywilnego na ziemiach centralnej Polski – prawo polsko-francuskie z pierwszej połowy XIX w. Aby zmierzyć się z zaistniałą koniecznością unifikacji prawa na terenie całej Rzeczypospolitej, powołano Komisję Kodyfikacyjną, która miała sprostać temu zadaniu. Do jej największych osiągnięć autorka zaliczyła nowatorski Kodeks karny „Makarewicz” z 1932 r. oraz Kodeks handlowy z 1934 r.

Kolejna część konferencji poświęcona została literaturze, publicystyce i pamiętnikarstwu. Pierwsze wystąpienie autorstwa Joanny Gołębowskiej z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pt. „11 listopada 1918 roku w Płocku w świetle lokalnej prasy” przedstawiało spojrzenie płockiej prasy na kwestię odzyskania niepodległości. Prelegentka nakreśliła rys historyczny, w którym pokrótce przedstawiła: sytuację w Płocku w przeddzień odzyskania wolności oraz stan lokalnej prasy wydawanej w tym czasie. W referacie przede wszystkim skupiła się na licznych fragmentach artykułów prasowych, w których szczegółowo ukazywano pierwsze dni i tygodnie po wyzwoleniu spod okupacji niemieckiej, a także odezwy do narodu pochodzące od lokalnych władz, wzywające do podejmowania wspólnych działań na rzecz miasta i kraju. Następny referat, autorstwa Pawła Kucińskiego z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, pt. „Niepodległa niepodległa. Narracje historyczne w publicystyce Zygmunta Wasilewskiego w latach I wojny światowej” skupiał się na tekstach członka Narodowej Demokracji, a zarazem krytyka, teoretyka kultury i publicysty. W wystąpieniu przybliżono biografię autora oraz scharakteryzowano jego publicystykę, która – posiadając kilka aspektów: teorio-kulturowy, estetyczny, polityczny oraz historyczny – ukazała zarówno historię podległości, jak i przyszłej wolności. Referat pt. „Niepodległościowy 1918 rok w świadomości polskich pamiętnikarek” przedstawiły Aneta Niewęgłowska i Ilona Zaleska, reprezentujące Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Prelegentki w swoim wystąpieniu pokazały udział i rolę kobiet w historii, wskazując na różne formy ich aktywności w życiu społecznym oraz politycznym. Podkreśliły, że postrzeganie przez kobiety rzeczywistości niepodległościowej jest kwestią ważną i interesującą, gdyż pokazuje ona spojrzenie na wydarzenia historyczne z kobiecej perspektywy. Przytoczyły przy tym nazwiska pamiętnikarek oraz tytuły ich dzieł. Wystąpienie to zamknęło literacką część obrad.

W ostatniej części konferencji zaprezentowano dwa wystąpienia. Pierwsze – skupione wokół spraw wojskowych – nosiło tytuł „Polska Organizacja Wojskowa w nadgranicznym powiecie przasnyskim (1916–1918) i jej rola w rozbrojeniu Niemców w listopadzie 1918 roku”. Zostało ono przedstawione przez Marię Weronikę Knoch, reprezentującą Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe. Prelegentka pokrótce przypomniała historię powstania POW, której celem było szkolenie wojskowe i przygotowanie do przyszłej walki zbrojnej, a także rolę, jaką odegrała w wydarzeniach z listopada 1918 r. Konferencję zamknęło wystąpienie Emilii Kingi Brzęk z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zatytułowane „Kształtowanie się relacji Stolicy Apostolskiej z Rzeczpospolitą Polską w latach 966–1989”. Prelegentka przedstawiła zarys procesu kształtowania się relacji tych

dwóch podmiotów. Jej celami były: analiza wpływu Stolicy Apostolskiej na dzieje Polski, przedstawienie aktywności papieskich dyplomatów w Rzeczypospolitej oraz działalności wysłanników strony polskiej w Watykanie.

Na zakończenie organizatorzy konferencji podsumowali obrady, dziękując za interesujące wystąpienia, poruszenie ciekawych problemów, owocną dyskusję podejmowaną po zakończeniu każdego z panelów tematycznych oraz liczne przybycie. Podczas rozmów prelegenci mieli szansę rozwinąć swe wypowiedzi odnośnie wystąpień odpowiadając na liczne pytania słuchaczy. Zapowiedziano również, że pokłosiem konferencji będzie monografia zbiorowa wydana przez fundację TYGIEL.

JOANNA GOŁĘBIEWSKA

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

asia_p@vp.pl

Sprawozdanie z Jubileuszu dziesięciolecia Koła Metodologicznego Historyków Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 14 grudnia 2018 r.

14 grudnia 2018 r. w Akademickim Centrum Kultury Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej „Chatka Żaka” w Lublinie (Inkubator Medialno-Artystyczny) odbył się jubileusz dziesięciolecia Koła Metodologicznego Historyków UMCS (KMH), którego opiekunką jest dr Ewa Solska z Zakładu Metodologii Historii UMCS w Lublinie. Uroczystość rozpoczęła się o godz. 14.00. Motywem przewodnim było hasło tegorocznego Lubelskiego Festiwalu Nauki: „Człowiek inspiracją nauki”.

Na spotkaniu gościliśmy grono pracowników naukowych UMCS: prodzieka-

na do spraw studenckich Wydziału Humanistycznego – dr. hab. Marka Woźniaka, prof. UMCS, kierownika Zakładu Metodologii Historii – prof. dr. hab. Jana Pomorskiego, dyrektora Instytutu Historii – dr. hab. Marka Siomę, prof. UMCS, kierownika Zakładu Edukacji Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego – dr. hab. Andrzeja Stępnika, prof. UMCS.

Obecni byli także przedstawiciele szkół średnich, które wzięły udział w Konkursie „Niepodległa. Wykreuj własną Niepodległą”, zorganizowanym przez KMH. Byli to: nauczyciel z Zespołu Szkół nr 1 w Hrubieszowie – Daniel Buchowiecki,